

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.II.37.616/2016/6.

A tanács tagjai: . Tóth Kincső a tanács elnöke
. Márton Gizella előadó bíró
. Rothermel Erika bíró

A felperes: Felperes neve
mint a ... jogutóda
(**címe**)

A felperes képviselője: . Lendvay Attila Ügyvédi Iroda
(dr. Lendvay Attila ügyvéd, **cím**)

Az alperes: Magyar Nemzeti Bank
(1054 Budapest, Szabadság tér 8-9.)

Az alperes képviselője: jogtanácsos
(MNB Hatósági Perképviseleti Főosztály,
1013 Budapest, Krisztina krt. 39.)

A per tárgya: fogyasztóvédelmi ügyben hozott
határozat bírósági felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó: az alperes

Az elsőfokú határozat: Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi
Bíróság
26.K.31.535/2014/25. számú ítélete

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Fővárosi Törvényszék
1.Kf.650.140/2015/5. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria

- a Fővárosi Törvényszék 1.Kf.650.140/2015/5. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, a felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit, valamint az illeték- és a perköltség viselésre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 26.K.31.535/2014/25. számú ítéletét a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében, továbbá a perköltség- és illetékviselésre vonatkozó részében helybenhagyja;
- kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 80.000 (nyolcvanezer) forint másodfokú és 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget;
- kötelezi továbbá a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 24.000 (huszonnégyezer) forint fellebbezési és 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

Indokolás

A felülvizsgálat szempontjából lényeges tényállás

- [1] Az alperes jogelődje, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2013. június 18-án hivatalból célvizsgálatot indított a felperesnél a 2012. július 23-tól kezdődő időszakra. A vizsgálat alá vont időszakot az alperes - a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 178.§ (1) bekezdése alapján a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény (a továbbiakban: Psztv.) 2013. szeptember 30-án hatályos szabályai alkalmazásával eljárva - 2012. január 1.- 2013. december 31. közötti időszakra módosította.
- [2] A vizsgálat alapján az alperes a 2014. március 10. napján kelt H-FH-I-B-65/2014. számú határozatának - a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében -, a III. pontjában a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtására irányuló szerződésben foglalt díj számítási módjának a fogyasztó számára hátrányos, egyoldalú módosítását tiltó jogszabályi rendelkezés, azaz a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210.§ (12) bekezdésének második mondatában foglaltak megsértése miatt - a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása mellett - 8.000.000 forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. A III/A. pontban a Psztv. 71.§ (1) bekezdés d) pontja értelmében arra kötelezte a felperest, hogy a felszámított díjak összegét a jogsértéssel érintett valamennyi fogyasztó számára térítse vissza, és - a III/B. pont szerint - a megtett intézkedésekről tájékoztassa az alperest.
- [3] A határozat IV. pontjában a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtására irányuló szerződés új díj bevezetésével történő, hátrányosan egyoldalú módosítását tiltó jogszabályi rendelkezés, a Hpt. 210.§ (12) bekezdése megsértése miatt - a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása mellett - a felperest 12.000.000 forint összegű fogyasztóvédelmi bírság megfizetésére kötelezte.
- [4] A IV/A. és a IV/B. pontokban a jogsértő állapot megszüntetéséig felszámított díjaknak a fogyasztók számára történő visszatérítésére és a végrehajtásról tett intézkedésekről az alperes felé tájékoztatás adására kötelezte a felperest a Psztv. 71.§ (1) bekezdés d) pontja alapján.

A felülvizsgálat szempontjából lényeges kereseti kérelem és az alperes ellenkérelme

- [5] A felperes keresetében az alperes határozatának felülvizsgálatát kérte, amelyben a felülvizsgálati eljárás szempontjából lényeges

kérelme szerint vitatta az alperesnek a visszafizetésre kötelezést előíró hatásköre fennállását, az új díj bevezetésére és a díjszámítási mód megváltoztatására tett alperesi megállapításokat. A bírság vonatkozásában az arányosság és a fokozatosság elvének megsértését állította.

- [6] Az alperes a kereset elutasítását kérte, a határozatában foglalt álláspontjának fenntartása mellett.

Az elsőfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét alaptalannak találta, ezért ítéletével a kereset elutasításáról határozott. Ítéletének - a határozat I. és II. pontjait támadó kereset kapcsán kifejtett érvelésének ismertetését mellőzve, a felülvizsgálati eljárás szempontjából lényeges - indokolása szerint a hatásköri kifogás alaptalan, mert az alperes a hibák, hiányosságok kiküszöbölése körében jogosult volt a visszafizetésre kötelezés előírására. A Psztv. 71.§ (1) bekezdése ugyanis nem ad taxatív felsorolást az alperes által alkalmazható jogkövetkezményekről és nem is korlátozza a kötelezettségek előírásának irányát. A Psztv. 71.§ (1) bekezdés d) pontja a jogsértés megszüntetésére és ezen belül az egyoldalú szerződésmódosítást megelőző állapot helyreállítására szolgál. A bíróság e jogszabályhely értelmezésénél utalt a Kúria Kfv.III.37.023/2015/6. számú eseti döntésében foglaltakra. Hangsúlyozta, hogy az alperes nem egyedi polgári jogi jogvitát bírált el, a fogyasztók részére nem kártérítést állapított meg.
- [8] Az új díj bevezetésével kapcsolatban a bíróság hangsúlyozta, hogy a Hpt. 210.§ (12) bekezdése a szerződés egyoldalú, új díj vagy költség bevezetésével történő módosítását tiltja. A bíróság álláspontja szerint a pénzügyi szolgáltatások nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pft.) a díj fogalmát a fizetési kötelezettséggel azonosítja, a díjmentes vagy 0 forint megjelölésű szolgáltatás nem tekinthető díjnak, ezért ha valamely szolgáltatás díjmentesként, illetve 0 forintos díjtétellel került nyújtásra, az azt jelentette, hogy a pénzügyi szervezet az adott szolgáltatást térítési, díjfizetési kötelezettség, azaz ellenszolgáltatás nélkül nyújtotta. A fogyasztó az adott szolgáltatást abban a tudatban vette igénybe, hogy azt díjmentesen, azaz konkrét, a szolgáltatáshoz rendelt díj nélkül használhatja. A díj megemeléséhez ezért előbb a díjat be kellett vezetni. A felperes új díjat vezetett be olyan szolgáltatások után, amelyekhez korábban ellenszolgáltatás, díjfizetés nem kapcsolódott. A bíróság mindezek alapján azt állapította meg, hogy a korábban díjmentesen nyújtott szolgáltatáshoz rendelt bármely díjtétel új díj bevezetését jelentette, a felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy csak díjemelés történt. A bíróság kifejtette, hogy a PSZÁF közlemény, ajánlás és állásfoglalás nem bír jogi kötőerővel, így az

abban foglaltaknak nem volt jogi relevanciája, de nem is került olyan ajánlás kiadásra, amely a díjmentest, 0 forintos összeget díjnak tekintette volna. A felperes az új díjak egyoldalú bevezetésével megsértette a Hpt. 210.§ (12) bekezdését, azt az alperes helytállóan állapította meg.

[9] A díj számítási módjának megváltoztatása kapcsán a bíróság kifejtette, hogy a Hpt. a díjszámítás módját nem határozza meg, azt a jogalkalmazóra bízta. A számítási mód alatt a szerződésben szereplő számítási módszert kell érteni, amellyel a díj mértéke a fogyasztó által kiszámítható. Ennek módja többféle lehet, mert a díj lehet százalékos mértékű, fix összeg vagy ezek kombinációja. A számítási mód nem csupán képlet lehet, mert a fix díj is díj, annak számítási módja a $\text{díj} = x \text{ Ft}$ művelettel írható le. A felperes a határozat III/3. pontjában részletesen ismertettek szerint a számítási módot megváltoztatta úgy, hogy például a korábbi fix díj helyett a díjat százalékos mértékben állapította meg, és ahhoz rendelt bizonyos esetekben maximum összeget, illetve más esetekben az eleve százalékos és maximum mértékben meghatározott díját és magasabb százalékokra és konkrét tétel mellett maximum összegre változtatta. Leszögezte a bíróság, hogy a pénzforgalmi szolgáltatásokra a Hpt. és a Pft. rendelkezései egyaránt vonatkoznak, mindkét szabályozásnak meg kell felelni. Megállapította a bíróság azt is, hogy a felperes által elvégzett módosítás a díj számítási módjának fogyasztókra nézve hátrányos megváltoztatását jelentette, nem volt díjemelésnek tekinthető. A Hpt. 210.§ (12) bekezdésben foglaltak megsértése ezért megállapítható volt.

[10] A bírság kiszabása kapcsán az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az alperesi határozat számot adott a mérlegelési szempontokról, a felperes pedig maga sem tudott megjelölni olyan szempontot, amelynek a mérlegelését a jogszabály előírja, de annak figyelembevételét az alperes elmulasztotta, a bírság mértéke nem függ az okozott kár mértékétől. A fokozatosság elve nem került megsértésre, a jogkövetkezmény alkalmazásáról az alperes mérlegelési jogkörében eljárva helytállóan döntött. Kifejtette a bíróság, hogy a jogszerűen alkalmazott, indokolt jogkövetkezmény felülmérlegelésére nem jogosult. A kiszabott bírságot minden ügyben egyedileg, az adott ügyben elkövetett jogsértés súlyához, az ügyben feltárt súlyosbító és enyhítő körülményekhez kell arányosítani, nem pedig egy másik pénzügyi szervezet ügyében kiszabott bírsághoz.

A másodfokú ítélet

[11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a kereset elutasítását a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett körben (a határozat I. és II. pontjai tekintetében) alaposnak találta, de nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak az új díj bevezetése és a

számítási mód kapcsán kifejtett érvelésével, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperes határozatának III., III/A., III/B., IV., IV/A., IV/B. pontjait hatályon kívül helyezte és az alperest e körben új eljárásra kötelezte, ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [12] A másodfokú bíróság a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló 2012. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Pti.) által bevezetett tranzakciós illetéknek az ügyfelekre való továbbhárítása folytán bekövetkező jogkövetkezményeket az elsőfokú bírságtól eltérően értékelte. Kifejtette, hogy a tranzakciós illeték ügyféli rendelkezéshez kapcsolódik, az ügyfelet terheli, azt helyette a pénzügyi intézet fizeti meg, akinek ezzel az eddigi költségein túl, további költsége merül fel, és olyan új helyzet állt elő, amely jogos indokul szolgált a díjak megemelésére. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a díj nem azonos a mértékkel, nem azonos a számítási móddal sem, matematikai művelettel előállítható pozitív összeggel, de pusztán a fizetési kötelezettséggel sem. A díj valamilyen szolgáltatás ellentételezésének kifejezése. Az ingyenesen vagy 0 forint megjelölés mellett nyújtott szolgáltatásnak is van ellenértéke, de arra a szolgáltató meghatározott összeg formájában nem tart igényt. Az ilyen szolgáltatáshoz kapcsolódó díjfizetés bevezetése nem minősül új díj bevezetésének. Azt megállapította, hogy a felperes az alperesi határozatban foglalt táblázatok adatai alapján megemelte a szolgáltatási díjait, amelyek az ügyfelekre hátrányosabb díjakat eredményeztek. A másodfokú bíróság szerint azonban vizsgálni kellett volna, hogy a díjemelés milyen okra vezethető vissza, a díjemelés mértéke meghaladja-e a tranzakciós illeték mértékét, azaz a Hpt. 210.§ (11) bekezdése szerinti indokolt emelést, mert e vizsgálat hiányában nem dönthető el, hogy valóban az ügyfelekre nézve hátrányos díjemelés történt-e.

- [13] A másodfokú bírság ezért az új eljárásra előírta annak vizsgálatát, hogy a díjszámítás megváltoztatásával alkalmazott díj mértéke meghatározása, illetve az ingyenes vagy 0 forint mellett nyújtott szolgáltatások díjának emelésére a Hpt. 210.§ (11) bekezdésébe ütközően került-e sor.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [14] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak részbeni hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény 28. cikkét, a Pti. 5.§-át, a Hpt. 210.§ (12) bekezdését és a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339.§ (1) bekezdését.

- [15] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság a Hpt. 210.§ (12) bekezdését megsértve olyan feltétel vizsgálatát írta elő, amelyet a jogszabályi rendelkezés nem tartalmaz. A másodfokú bíróság a döntése meghozatalánál figyelmen kívül hagyta a Pti. 5.§-ában és a Kúria Kfv.III.38.139/2015/6. számú eseti döntésében foglaltakat is. A tranzakciós illeték a pénzforgalmi szolgáltatót terhelő közteher, a tranzakció csak az illeték mértéke szempontjából meghatározó. Mindebből következően nem releváns az, hogy a teher- és költségnövekedés milyen okra vezethető vissza, mert ez az ok nem vizsgálható, a számítási módnak az ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítása tiltott, függetlenül attól, hogy mi a módosítás oka.
- [16] Az alperes sérelmezte az új díj bevezetésével kapcsolatos ítéleti megállapításokat is. Állította, hogy az ingyenesen biztosított szolgáltatások esetében nem a díj felperes általi megemelésére, hanem új díj bevezetésére került sor, mert addig nem létező és addig fel nem számított díjat terhelte az ügyfelekre a felperes. Vitatta, hogy a díjmentes szolgáltatás térítési és fizetési kötelezettség mellett nyújtott szolgáltatásnyújtást jelent. Az új díj fogalmát a Hpt., de más jogszabály sem határozza meg, ezért azt jogértelmezéssel kell megállapítani. A Pft. a díjat a fizetési kötelezettséggel azonosítja, a 2012-ben kiadott Hitelintézeti Fogalomtár a díjat a bank által nyújtott szolgáltatás teljesítéséért felszámított pénzösszegnek tekinti. A hétköznapi szóhasználat szerint is a díj valaminek a költsége, ára, valaminek az igénybevételeért kifizetett összeg. A Polgári Törvénykönyv értelmezésében is egy szolgáltatásnak vagy van ellenértéke (ez esetben van visszterhesség) vagy nincs (ez esetben ingyenes a szolgáltatás). A díjmentesség kizárja azt, hogy a szolgáltatásnak díja legyen. Az alperesi határozat 13-14. oldalán felsorolt szolgáltatások visszterhessé tétele új díj bevezetésével történt. Nem az volt a jogvita tárgya, hogy a felperes a tranzakciós illeték áthárítására jogosult-e, ennek kapcsán a Hpt. 210.§ (11) bekezdése alapján jogosult volt-e díjemelésre, hanem hogy a Hpt. 210.§ (12) bekezdésében foglaltak betartásra kerültek-e. E rendelkezések nem kötik az új díj bevezetésének tilalmát új szolgáltatás bevezetéséhez.
- [17] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, a felülvizsgálati tárgyaláson a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.
- [18] A felperes személyében jogutódlás következett be, amelyet a Kúria a Kfv.5. számú végzésével megállapított.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [19] A felülvizsgálati kérelem alapos.

- [20] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272.§ (2) bekezdése és a 275.§ (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértések körében vizsgálta felül. A Kúria a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott ítéleti rendelkezéseket és a meghozott döntésre figyelemmel a fellebbezéssel sem támadott rendelkezéseket (a határozat I., II. pontjaihoz kapcsolódóan, a hatásköri kifogásra és a bírság mértékére vonatkozóan) nem érintette.
- [21] A Hpt. 210.§ (12) bekezdésének az új díj bevezetését és az ügyfélre hátrányos egyoldalú díjemelést tiltó rendelkezése értelmezésénél a Kúria figyelembe vette a 2017/1/K.1. számon közzétett elvi határozatot. A Kúria az új díj bevezetésével kapcsolatosan a másodfokú bíróság álláspontját tévesnek ítélte. A Pft. 23.§ (1) bekezdés c) pontja és 32.§ (1) bekezdés c) pontja értelmében a pénzforgalmi szolgáltatót tájékoztatási kötelezettség a fizetendő díj, költség és egyéb fizetési kötelezettség esetén terheli. Ha az adott szolgáltatáshoz ellenszolgáltatás nem kapcsolódik, mert azt a pénzügyi szolgáltató tényleges fizetési kötelezettség nélkül - ingyenesen, díjmentesen, vagy „0” forint ellenében - nyújtja, akkor tájékoztatási kötelezettsége sem merül fel. A díj ezért a fizetési kötelezettséggel azonosítható. Azt a Kúria a korábbi eseti döntéseiben is elfogadta, hogy a díj és az ellenérték ebben az értelemben azonos tartalommal bírnak. Egy ingyenesen (ellenérték, ellenszolgáltatás nélkül) nyújtott szolgáltatásnak nincs ellenértéke, ezért amennyiben a pénzügyi szolgáltató ezt a szolgáltatását utóbb díj ellenében kívánja nyújtani, a díjfizetés előírásával új díjat vezet be, nem pedig díjat emel, mert az ingyenes szolgáltatás díjkötelessé tétele új díj, azaz új - eddig nem létező - ellenérték ellenében kerül szolgáltatásra. A Kúriának a díjmentességnek fizetési kötelezettség nélküliséget elfogadó álláspontját támasztja alá a Gazdasági Versenyhivatalnak a Vj-84/2009/31. számú és Vj-71/2013/30. számú ügyekben hozott határozatai is.
- [22] Nem találta megalapozottnak a Kúria azt az érvelést sem, hogy új díj bevezetése csak új szolgáltatáshoz kapcsolódhat, mert a felperes és az ügyfele között kötött szerződés a nyújtott szolgáltatásokhoz egyedileg kapcsol ellenszolgáltatást (díjat), ezért a jogszabály megszövegezéséből is fakadóan nemcsak új szolgáltatás bevezetéséhez kapcsolódhat új díj. Helyesen mutatott rá az alperes arra, hogy a Hpt. 210.§ (12) bekezdése nem új díjak bevezetésének általános tilalmát mondja ki, és nem is tartalmaz olyan előírást, amely szerint a Hpt. csak új szolgáltatás bevezetése esetén tiltaná meg új díj bevezetését. A Hpt. fenti rendelkezése a meglevő szerződésben új díj bevezetését tilalmazza, amely kapcsolódhat már meglevő ingyenes szolgáltatáshoz, de újonnan bevezetett szolgáltatáshoz is.

- [23] Mindebből következően az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a jogsértés megvalósult, amikor a felperes a korábban ingyenesen nyújtott szolgáltatásai után egyoldalú szerződésmódosítással olyan díjat számított fel, amely egyértelműen kedvezőtlen volt a fogyasztókra.
- [24] A számítási mód megváltoztatása körében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta, csak a díjemelés okának vizsgálatát hiányolta. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott arra, hogy a Pti. 1.§ (1) bekezdése, 2.§-a, 5.§-a, 7.§ (3) bekezdése, 8.§ (1) bekezdése alapján a tranzakciós illeték nem az ügyfelet, hanem a pénzügyintézetet terhelő fizetési kötelezettség. A Pti. alanya a pénzügyintézet, a tranzakciós illetékfizetési kötelezettség is őt terheli. Abból a körülményből, hogy a Pti. vagy más jogszabály a tranzakciós illeték továbbhárítását nem tiltja, nem következik az, hogy a pénzforgalmi szolgáltató az áthárított tranzakciós illeték mértékével egyező mértékben a szerződést egyoldalúan módosíthatja új díj bevezetésével, illetve a díjai számítási módját egyoldalúan, az ügyfélre kedvezőtlenül módosíthatja a számítási mód megváltoztatásával. A Hpt. 210.§ (11) bekezdése a (12) bekezdésben foglalt rendelkezéssel együtt értelmezendő, és ilyen együttes értelmezés mellett a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét törvénysértőnek, a Hpt. 210.§ (12) bekezdésébe ütközőnek ítélte.
- [25] Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet - annak felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintve a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében és ehhez kapcsolódóan az illeték- és perköltségviselés tekintetében a Pp. 275.§ (4) bekezdés alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét e körben a Pp. 253.§ (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Záró rész

- [26] A Kúria a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperesnek a másodfokú eljárásban és a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltsége megfizetésére.
- [27] A pervesztes felperes a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39.§ (3) bekezdés b) és d) pontja, 46.§ (1) bekezdése, 50.§ (1) bekezdése által meghatározott mértékű fellebbezési és felülvizsgálati illeték megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles.

Budapest, 2017. május 24.

Dr. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella s.k.
előadó bíró, Dr. Rothermel Erika s.k. bíró